

Порушення вимог кримінально-процесуального закону щодо порядку, строків, форми та змісту апеляційного оскарження судових рішень як підстава повернення справи до суду першої інстанції

В. Я. Мармаш,
аспірант кафедри
кримінального процесу і
криміналістики юридичного
факультету Львівського
національного університету
ім. І. Франка, помічник
судді Личаківського
районного суду м. Львова

Чинний кримінально-процесуальний закон у ст.ст. 349-355 КПК України детально регламентує процесуальний порядок та строки звернення із апеляціями на судові рішення, визначає вимоги, що ставляться до форми та змісту апеляції, а також регулює дії суду першої інстанції, пов'язані із забезпеченням права учасників процесу на апеляційне оскарження, здійсненням контролю за дотриманням вимог кримінально-процесуального закону на цьому етапі судочинства та підготовкою апеляційного розгляду справи. Лише неухильне виконання апелянтами та судом першої інстанції вимог процесуального закону на етапі апеляційного оскарження є необхідною умовою законності прийнятих за результатами апеляційного розгляду справи підсумкових рішень. У зв'язку з цим на етапі попереднього розгляду справи судом апеляційної інстанції вирішується ряд завдань, пов'язаних із контролем за процесуальною діяльністю суду першої інстанції на етапі апеляційного оскарження судових рішень [1]. Якщо в ході попереднього розгляду справи судом апеляційної інстанції при вирішенні зазначених завдань буде встановлено, що судом першої інстанції були допущені порушення процесуального закону, вказані у ч. 2 ст. 359 КПК України, для їх усунення справа повертається в суд, що постановив оскаржуване рішення.

Слід зауважити, що дослідженню визначених у ч. 2 ст. 359 КПК України підстав для повернення справи до суду першої інстанції не було приділено достатньо уваги в сучасній кримінально-процесуальній науці. Вказані питання переважно досліджувались окремими авторами, та й то лише фрагментарно, під час аналізу проблемних питань стадії апеляційного провадження. Зокрема, деяким проблемним аспектам цих питань були присвячені праці таких українських і російських вчених-процесуалістів, як О. Ю. Костюченко, В. Т. Маляренко, Т. В. Шевченко, В. І. Теремецький, Д. В. Філін, В. Ю. Брянський, С. І. Беззубов, В. Л. Головков, О. Н. Палієва, А. Н. Разінкіна, Н. В. Сидорова, Н. С. Чувашова, Н. І. Шелепанов, проте обсяг цих наукових досліджень поки що є недостатнім.

Одним із завдань, що вирішуються судом апеляційної інстанції на етапі попереднього розгляду справи, слід визнати здійснення ним контролю за дотриманням судом першої інстанції вимог кримінально-процесуального закону при проведенні перевірки дотримання учасниками процесу порядку, строків, форми та змісту апеляційного оскарження судових рішень. У цій статті спробуємо дослідити ті з визначених у кримінально-процесуальному законі підстави для повернення справи до суду першої інстанції, які виявляються судом апеляційної інстанції безпосередньо при вирішенні вказаного завдання. Зокрема, судом апе-

ляційної інстанції в межах цього завдання з'ясовуються такі питання.

Чи перевірів головуючий у суді першої інстанції дотримання апелянтами вимог кримінально-процесуального закону щодо строку на апеляційне оскарження?

Подання апеляції на вирок, ухвалу чи постанову суду за загальним правилом зупиняє набрання ними законної сили. Проте, інтереси правосуддя вимагають, щоб судові рішення не залишались без виконання протягом невизначено тривалого періоду. А тому законодавець обмежив можливість здійснення права на подання апеляції певними строками, після закінчення яких, якщо сторони не скористаються цим правом, судові рішення підлягає виконанню.

За загальним правилом, апеляція на вирок, ухвалу чи постанову суду першої інстанції може бути подана протягом п'ятнадцяти діб з моменту їх проголошення, а засудженим, який перебуває від вартою, — в той же строк з моменту вручення йому копії вироку. Проте, виходячи із нині чинного кримінально-процесуального законодавства, доводиться констатувати, що наведене правило у повній мірі не діє, оскільки передбачає все більше винятків із нього. Зокрема, апеляція на постанови, винесені у випадках, передбачених ст.ст. 106, 236-2, 236-6, 236-8, 246, 248, 251, 276, 281, 282, 407, 408, 408—2, 408-3, 410, 411-1, 414 КПК України, може бути подана протягом семи діб з дня їх винесення; на постанови, винесені у випадках, передбачених ст.ст. 52-5, 165-2, 165-3, 177, 205 КПК України, — протягом трьох діб з дня їх винесення.

Обов'язок здійснення перевірки дотримання апелянтами строку на апеляційне оскарження покладено законом на головуючого у суді першої інстанції, що постановив оскаржуване рішення, крім випадків подання апеляцій на постанови, передбачені у ст.ст. 52-5, 165-2, 165-3, 177, 205 КПК України, які направляються безпосередньо до суду апеляційної інстанції. Якщо буде встановлено, що суд першої інстанції прийняв до розгляду апеляцію, подану із пропуском строку на апеляційне оскарження, або не вирішив питання про відновлення зазначеного строку за наявності відповідного клопотання, суд апеляційної інстанції, за результатами попереднього розгляду справи на підставі п. 5 ч. 2 ст. 359 КПК України, повинен повернути справу до суду першої інстанції для виконання вимог ст. 353 КПК України.

При вирішенні питання щодо законності постанов суду, винесених у порядку ст. 353 КПК України, суд апеляційної інстанції повинен перевірити, чи можуть бути визнані поважними причини пропуску строку на апеляційне оскарження. Відповідно до ч. 2 ст. 357 КПК Російської Федерації, безумовною підставою для відновлен-

ня строку на апеляційне оскарження вважається несвоєчасне вручення копії вироку учасникам судового розгляду [2, 33-34]. Значення вказаної обставини як підстави для відновлення строку на апеляційне оскарження визнається українськими науковцями та підтверджується даними судової практики.

Стосовно інших обставин, що можуть вважатись поважними причинами пропуску строку на апеляційне оскарження – тут до кожної конкретної справи слід підходити індивідуально, із врахуванням дійсних можливостей сторін вчасно подати апеляцію в тому обсязі, в якому вони вважають це за необхідне. Тому ми не можемо погодитись із категоричними висловлюваннями деяких науковців про те, що поважними причинами пропуску строку на апеляційне оскарження завжди слід визнавати несвоєчасне виготовлення протоколу судового засідання [3, 125], знаходження особи, що має право на подання апеляції, у від'їзді [4, 87]; або з протилежними думками, що не належать до поважних причин посилення на від'їзду, участь у розгляді іншої справи, а також неознайомлення або неповне ознайомлення з матеріалами справи або з протоколом судового засідання, оскільки обставини, що можуть виникнути при ознайомленні з протоколом або матеріалами справи, можуть бути тільки підставою для доповнення або зміни апеляції [5, 702].

З приводу останнього твердження можемо, зокрема, заперечити, із посиланням на положення ч. 2 ст. 355 КПК України, яка передбачає, що внесення до апеляції змін, які тягнуть за собою погіршення становища засудженого або виправданого, за межами строків на апеляційне оскарження не допускається. За цих умов, наприклад, потерпілий, який отримав змогу ознайомитись із протоколом судового засідання чи матеріалами справи лише після закінчення строку на апеляційне оскарження не зможе внести до апеляції зміни з метою погіршення становища засудженого, навіть якщо в результаті ознайомлення з ними знайде додаткові підстави для внесення таких змін.

Чи перевірів головуючий у суді першої інстанції дотримання апелянтами вимог кримінально-процесуального закону щодо форми й змісту апеляції?

Відповідно до ст. 352 КПК України, у разі невиконання особою, яка подала апеляцію, вимог щодо форми й змісту поданої апеляції, передбачених у ст. 350 КПК України, головуючий повинен своєю постановою залишити апеляцію без руху та повідомити апелянта про необхідність виконання вказаних вимог закону протягом семи діб з моменту одержання повідомлення. Якщо у визначений строк ці вимоги не будуть виконані, то апеляція постановою головуючого повинна бути

визнана такою, що не підлягає розгляду. Невиконання головуючим зазначених вимог кримінально-процесуального закону, згідно з п. 4 ч. 2 ст. 359 КПК України, є підставою для прийняття судом апеляційної інстанції за результатами попереднього розгляду справи рішення про повернення її до суду першої інстанції. У цьому випадку суд апеляційної інстанції повинен перевірити, чи було дотримано вимоги закону щодо форми й змісту апеляції.

Вимоги щодо форми й змісту апеляції сформульовані у ст. 350 КПК України, аналіз якої дозволяє зробити висновок, що нині чинний кримінально-процесуальний закон передбачає виключно письмову форму апеляції. Вимоги щодо змісту апеляції умовно можна поділити на *формальні* та *змістовні*. До перших слід віднести необхідність зазначення: назви суду, якому адресується апеляція, відповідно до вимог Указу Президента України «Про мережу та кількісний склад суддів апеляційних судів» від 20 серпня 2001 р.; особи, яка подає апеляцію, із зазначенням її процесуального становища та місця проживання, при цьому особа, яка подає апеляцію, повинна завірити її своїм підписом; вироку, ухвали чи постанови, на які подається апеляція, і назви суду, який їх постановив (тут доцільно зазначити, зокрема, дату винесення оскаржуваного рішення та його суть, а саме, кого засуджено (виправдано) та за якою статтею КК України).

Крім наведених вище формальних вимог до змісту апеляції, в ній повинні бути відображені такі обставини: вказівка на те, в чому полягає незаконність вироку, ухвали чи постанови, та доводи на її обґрунтування; прохання особи, яка подає апеляцію; перелік документів, які додаються до апеляції. При обґрунтуванні прокурором та захисником необхідності зміни чи скасування вироку, ухвали, постанови апеляція повинна містити посилання на відповідні аркуші справи.

Детальніше на аналізі зазначених змістовних вимог до апеляції ми зупинимось дещо пізніше. Для початку слід з'ясувати питання, чи взагалі є необхідною наявність у кримінально-процесуальному законі обов'язкових вимог до форми й змісту апеляції. В науковій літературі з цього приводу висловлюються різні думки. При цьому нерідко зазначені вимоги пропонується максимально спростити. Наведена позиція переважно обґрунтовується правовою необізнаністю громадян, яка не дозволяє їм самостійно реалізувати право на апеляційне оскарження судових рішень. Так, науковець О. Н. Палієва пропонує «відмінити вимоги, що пред'являються до змісту апеляційної скарги чи подання, або встановити диференційований підхід до подання скарги різними учасниками процесу. Якщо скаргу подає засуджений, виправданий, потерпілий, цивільний позивач або

цивільний відповідач, які, як правило, недостатньо юридично обізнані, то до них не можна ставити вимоги належної аргументації і юридичного обґрунтування скарги» [6, 48-49].

Погодитись із висловленими пропозиціями ми не можемо, передусім, виходячи із природи апеляційної перевірки судових рішень. Відомо, що в межах інституту «радянської касації», який існував в Україні до 2001 року, перевірка судом справи здійснювалась в повному обсязі незалежно від доводів скарги, яка виступала лише приводом до початку касаційного провадження. У зв'язку з цим зміст касаційної скарги (подання) на той час особливої цінності не становив, оскільки не визначав меж перевірки справи вищестоящим судом. Відомий радянський вчений М. С. Строгович про це прямо писав: «Закон не регламентує змісту касаційної скарги, що подається підсудним, а тому мотиви скарги, її аргументація, висновки, на яких наполягає скаржник, не мають значення для юридичної сили касаційної скарги; яким би не був зміст касаційної скарги, незалежно, чи є наведені у ній доводи істотними, чи ні – подана у встановлений строк підсудним скарга повинна бути прийнята, а справа – направлена у касаційну інстанцію і розглянута нею» [7, 126].

Натомість, у ст. 365 КПК України, яка регламентує обсяг перевірки справи судом апеляційної інстанції, передбачено загальне правило, відповідно до якого вирок, ухвала чи постанова суду першої інстанції перевіряється апеляційним судом в межах апеляції. Зазначене положення повністю відповідає диспозитивній природі апеляційної перевірки судових рішень й обумовлює необхідність точного з'ясування при прийнятті до розгляду апеляції сутності та обсягу заявлених у ній вимог. У зв'язку з цим слід визнати справедливим висновок російського науковця Н. В. Сидорової, згідно з яким, якщо в основі провадження з перевірки судового рішення лежить повністю ревізійний підхід, складення апеляції відповідно до певних вимог немає сенсу, оскільки незалежно від її змісту кримінальна справа буде перевірена в повному обсязі. Якщо ж діяльність вищестоящого суду з розгляду справи визначається межами поданої апеляції, то тут від змісту апеляції напряму залежать межі перевірки [8, 122].

У зв'язку з наведеним вважаємо за необхідне збереження у кримінально-процесуальному законі обов'язкових вимог до форми й змісту апеляції. Водночас, нагальним є вжиття заходів з метою сприяння окремим незахищеним учасникам судового розгляду в реалізації права на апеляційне оскарження при складанні ними тексту апеляції. Передусім, мова повинна йти про запровадження безкоштовної правової допомоги у кримінальному судочинстві, вжиття заходів, пов'язаних із під-

вищенням рівня правової освіти громадян, створення мережі безоплатних «юридичних клінік», консультацій.

Повернемось до аналізу змістовних вимог, що висувуються до апеляції. Зокрема, кримінально-процесуальний закон передбачає, що в ній обов'язково повинна бути вказівка на те, *в чому полягає незаконність вироку, ухвали, постанови*. Конкретні порушення, що є підставою для скасування або зміни судового рішення, передбачені у ст. 367 КПК України. Апелянт не обов'язково повинен із посиланням на відповідну статтю кримінально-процесуального закону дослівно відтворювати конкретне порушення, однак із апеляції повинно бути зрозуміло, якими із наведених порушень він обґрунтовує незаконність судового рішення. До того ж викладені в апеляції висновки щодо допущених порушень закону при винесенні оскаржуваного рішення не повинні бути суперечливими.

Відсутність в апеляції, що надійшла на розгляд суду апеляційної інстанції, вказівки на те, в чому полягає незаконність вироку, ухвали, постанови, або такі, що суперечать одне одному, висновки щодо допущених порушень закону є підставою для повернення справи до суду першої інстанції для виконання вимог ст. 352 КПК України. Так, однією із підстав повернення до суду першої інстанції, згідно із постановою Апеляційного суду Харківської області від 11 травня 2007 р., справи за апеляціями на вирок Орджонікідзевського районного суду м. Харкова від 05 травня 2006 р. була суперечливість висновків засудженого (Особа 1) щодо допущених порушень закону. Зокрема, в одній частині апеляції він вказував на непричетність до вчинення інкримінованих йому злочинів, в іншій – зазначав лише про невідповідність призначеного покарання тяжкості вчиненого ним злочину без врахування пом'якшуючих покарання обставин [9].

На обґрунтування наведених в апеляції тверджень щодо незаконності вироку, ухвали, постанови апелянт повинен навести *мотивовані* доводи. Проте вони не можуть бути голослівними й передбачають необхідність зазначити в апеляції конкретні докази й аргументи на обґрунтування кожної позиції. В разі необхідності апелянт вправі просити про додаткове дослідження доказів, витребування ще недосліджених доказів, посилаючись в матеріалах справи на конкретні порушення, допущені судом першої інстанції. При цьому при обґрунтуванні доводів апеляції захисником та прокурором, як професійними учасниками процесу, вони повинні посилатися на відповідні аркуші справи. Якщо в суді апеляційної інстанції будуть виявлені зазначені порушення кримінально-процесуального закону, справа повинна бути повернута до суду першої інстанції для виконання вимог ст. 352 КПК України. Так, постановою

Апеляційного суду Вінницької області від 07 серпня 2006 р. справу за апеляціями на вирок Гайсинського районного суду Вінницької області від 15 червня 2006 р., яким Особу 1 засуджено за ч. 2 ст. 185 КК України, повернуто до суду першої інстанції для виконання вимог ст. 352 КПК України з тих підстав, що апеляція прокурора при обґрунтуванні необхідності скасування вироку не містить посилання на відповідні аркуші справи [10].

Обов'язковим елементом змісту апеляції є викладення у ній *прохання особи, яка подає апеляцію*. Зазначене прохання повинно бути сформульовано із врахуванням вимог ст. 366 КПК України, яка передбачає можливі варіанти рішень, які вправі ухвалити суд апеляційної інстанції за результатами апеляційного розгляду справи. При цьому апелянтам слід ретельно підходити до викладення апеляційних вимог, пам'ятаючи, що прохання, сформульоване в апеляції, може бути задоволено або в повному обсязі, або частково, проте в межах заявлених вимог. Це означає, як вірно зазначає російський вчений-процесуаліст С. І. Беззубов, що, розглядаючи апеляцію в межах заявлених вимог, вищестоящий суд може й не задовольнити вимогу про виправдання підсудного, однак пом'якшити йому покарання; не знайшовши підстав для призначення максимального покарання винному, тим не менш посилити йому покарання. Постановлення всіх цих рішень повністю знаходиться в межах повноважень суду апеляційної інстанції [11, 137].

При складанні апеляції слід мати на увазі, що вона не повинна містити взаємовиключних вимог. У випадку, якщо в апеляції, яка надійшла на розгляд суду апеляційної інстанції, відсутнє прохання особи, яка подає апеляцію, або в ній містяться суперечливі вимоги, кримінальна справа повинна бути повернута до суду першої інстанції для виконання вимог ст. 352 КПК України. Так, постановою Апеляційного суду Харківської області від 04 грудня 2007 р. кримінальну справу за апеляціями на вирок Орджонікідзевського районного суду м. Харкова від 30 серпня 2007 р. щодо Особи 2 і Особи 3 повернуто до суду першої інстанції для виконання вимог ст. 352 КПК України з тих підстав, що в апеляції прокурора остаточного, передбаченого ст. 366 КПК України, прохання, крім скасування вироку з підстав незаконного звільнення Особи 2 від відбування покарання з випробуванням, не міститься. Крім того, поряд із проханням про скасування вироку в апеляції міститься прохання про зміну того ж вироку. Та обставина, що в апеляції містяться суперечливі і взаємовиключні прохання, перешкоджає апеляційному розгляду справи [12].

У всіх випадках прохання, що міститься в апеляції, повинно узгоджуватись із наведеними в

апеляції конкретними порушеннями закону, допущеними при винесенні оскаржуваного судового рішення. При цьому слід виходити із положень ст. 373 КПК України, яка безпосередньо передбачає перелік підстав для зміни вироку (постанови); ст. 374 КПК України, що визначає підстави скасування вироку (постанови) з поверненням справи прокурору на додаткове розслідування чи на новий судовий розгляд; ст. 376 КПК України, в якій визначено підстави закриття справи апеляційним судом; ст. 378 КПК України, що передбачає підстави скасування вироку суду першої інстанції та постановлення свого вироку.

Необхідність врахування зазначених положень кримінально-процесуального закону впливає зі ст. 365 КПК України, яка передбачає, що вирок, ухвала чи постанова суду першої інстанції перевіряється судом в межах апеляції. У випадку, якщо в суді апеляційної інстанції буде встановлено, що наведені в апеляції порушення закону не узгоджуються із вимогами, заявленими у ній, кримінальна справа повинна бути повернута до суду першої інстанції у зв'язку з порушенням вимог щодо змісту апеляції для виконання положень ст. 352 КПК України.

На необхідність вчинення зазначених дій судами апеляційної інстанції звертає увагу Пленум Верховного Суду України в Постанові «Про практику постановлення судами вироків (постанов) при розгляді кримінальних справ в апеляційному порядку» від 15 травня 2006 р. № 1, з п. 3 якої вбачається, що суд апеляційної інстанції не може постановити свій вирок тоді, коли в апеляції порушено питання про скасування вироку суду з підстав, передбачених ч. 1 ст. 378 КПК України, але висловлено прохання повернути справу на додаткове розслідування чи новий судовий розгляд.

Якщо в зазначеному випадку позиція прокурора, потерпілого, його представника є суперечливою і не узгоджується з вимогами п.п. 2, 3 ч. 1, ч. 2 ст. 374, ч. 1 ст. 378 КПК, головуєчий у суді першої інстанції, за наявності до того підстав, вправі своєю постановою визнати, що апеляція не відповідає вимогам ст. 350 КПК, та залишити її, з дотриманням вимог ст. 352 цього Кодексу, без руху, а в подальшому – і без розгляду. Невиконання цих дій головуєчим у суді першої інстанції є підставою для повернення справи до суду першої інстанції для виконання вимог ст. 352 КПК України. Наприклад, Постановою апеляційного суду м. Севастополя від 20 жовтня 2008 р. справу за апеляцією на вирок Гагарінського районного суду м. Севастополя від 28 травня 2008 р., яким Особу 2 засуджено за ч. 2 ст. 286 КК України, повернуто до суду першої інстанції для виконання вимог ст. 353 КПК України з тих підстав, що потерпілий (Особа 5), не оспороюючи кваліфіка-

цію і фактичні обставини справи, просить вирок суду першої інстанції скасувати, а справу направити на новий розгляд в той же суд в іншому складі у зв'язку з невідповідністю призначеного покарання тяжкості вчиненого злочину й особі засудженого. Така позиція потерпілого є суперечливою і не узгоджується з вимогами п.п. 2, 3 ч. 1, ч. 2 ст. 374, ч. 1 ст. 378 КПК України, а головуєчий у суді першої інстанції не звернув на це уваги [13].

У випадку, якщо до апеляції в обґрунтування її вимог додаються будь-які документи, їх перелік також має бути відображений в апеляції. Відповідно до ч.1 ст. 349 КПК України, до апеляції прокурора і захисника додається стільки її копій, скільки потрібно вручити всім учасникам судового розгляду, інтересів яких стосується апеляція. Проте ст. 387 КПК України покладає аналогічний обов'язок щодо подання копій касаційних скарг та подань на всіх учасників судового розгляду, що оскаржують судові рішення у касаційному порядку, крім засудженого, що утримується під вартою.

Для забезпечення належного виконання судом першої інстанції положень кримінально-процесуального закону щодо забезпечення вручення особам, інтересів яких стосується апеляція, її копій, вважаємо, що запропонований у ст. 387 КПК України підхід має бути поширений і на стадію апеляційного провадження. При цьому, як слушно зазначає суддя Т. В. Шевченко, ст.ст. 352, 387 КПК України не передбачають права судді залишити апеляцію чи касаційну скаргу та подання без руху з мотивів неподання їх копій. Таким чином, законодавцем не створено механізму, за допомогою якого суд може примусити осіб, що подали апеляцію, касаційну скаргу чи подання, надати їх копії. За таких обставин було б доцільним доповнити ст.ст. 352, 387 КПК нормами про те, що підставою для залишення апеляції, касаційної скарги та подання без руху є також ненадання особами, названими у ст.ст. 349, 387 КПК, копій цих документів [14, 30].

Законодавець у ст. 355 КПК України передбачає право особи, яка подала апеляцію, доповнити чи змінити її до початку розгляду справи в суді апеляційної інстанції. Проте чітко визначаючи вимоги до форми й змісту «первісної» апеляції, кримінально-процесуальний закон нічого не говорить про конкретні вимоги до змісту доповнень та змін, що вносяться до апеляції. На наш погляд, це обумовлено тим, що внесення змін та доповнень до неї відбувається вже після прийняття судом першої інстанції «первісної» апеляції до розгляду, інколи навіть після надходження справи до суду апеляційної інстанції. У зв'язку з цим можливості суду першої інстанції щодо контролю за змістом внесених до апеляції змін та доповнень

є обмеженими. А тому, вважаємо, повернення справи до суду першої інстанції у зв'язку з невідповідністю внесених до апеляції змін та доповнень вимогам ст. 250 КПК України повинно мати місце лише у виняткових випадках, коли внаслідок внесення таких змін і доповнень апеляція не може бути розглянута судом апеляційної інстанції. Зокрема, у згаданому нами випадку невідповідності прохання, що міститься в апеляції, згаданим у ній конкретним порушенням закону, допущеним при винесенні оскаржуваного судового рішення (п. 3 Постанови Пленуму Верховного

Суду України від 15 травня 2006 р. № 1).

Таким чином, суд апеляційної інстанції на етапі попереднього розгляду кримінальної справи повинен ретельно перевірити, чи не порушені судом першої інстанції вимоги кримінально-процесуального закону при здійсненні перевірки дотримання апелянтами порядку, строків, форми та змісту апеляційного оскарження судових рішень. Лише встановивши наявність таких порушень, визначених у ч. 2 ст. 359 КПК України, суд апеляційної інстанції для їх усунення повинен повернути справу до суду першої інстанції.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Детальніше про це див.: *Мармаш В. Я.* Завдання та значення процесуального етапу попереднього розгляду справи судом апеляційної інстанції за кримінальним судочинством України // Вісник Львівського університету. Серія юридична. – 2007. – № 45. – С.231-238.
2. *Колоколов Н. А.* Уголовный процесс. Производство у мирового судьи. Апелляция. (Постатейн. комент.) / Колоколов Н. А., Корневская С. А. – Курск: Кур. обл. суд, 2002. – 53 с.
3. *Разинкина А. Н.* Апелляция в уголовном судопроизводстве: Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. – М., 2003. – 194 с. // [Электронный ресурс]: Из фондов Российской Государственной Библиотеки. – М.: РГБ, 2004.
4. *Головков В. Л.* Апелляционное производство по уголовным делам в Российской Федерации (Проблемы и пути решения): Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. – Ижевск, 2004. – 314 с. // [Электронный ресурс]: Из фондов Российской Государственной Библиотеки. – М.: РГБ, 2005.
5. Кримінально-процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар / За заг. ред. В. Т. Маляренка, В. Г. Гончаренка. – К.: «ФОРУМ», 2008. – 896 с.
6. *Палиева О. Н.* Апелляционное производство в уголовном процессе России: Монография. – М.: Илекса, 2007. – 128 с.
7. *Строгович М. С.* Проверка законности и обоснованности судебных приговоров. – М.: Изд-во АН СССР, 1956. – 319 с.
8. *Сидорова Н. В.* Апелляция в системе производств в суде второй инстанции в уголовном процессе России. – Томск: Изд-во НТЛ, 2006. – 207 с.
9. Постанова апеляційного суду Харківської області від 11 травня 2007 р. у справі № 11-944/2007. Єдиний реєстр судових рішень України // <http://www.reyestr.court.gov.ua>
10. Постанова апеляційного суду Вінницької області від 07 серпня 2006 р. у справі № 11а-585/2006. Єдиний реєстр судових рішень України // <http://www.reyestr.court.gov.ua>
11. *Беззубов С. И.* Производство по уголовному делу в апелляционном суде: проблемы теории, нормативного регулирования и правоприменительной практики: Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. – Нижний Новгород, 2007. – 247 с. // [Электронный ресурс]: Из фондов Российской Государственной Библиотеки. – М.: РГБ, 2008.
12. Постанова апеляційного суду Харківської області від 04 грудня 2007 р. у справі № 11-2028/2007. Єдиний реєстр судових рішень України // <http://www.reyestr.court.gov.ua>
13. Постанова апеляційного суду м. Севастополя від 20 жовтня 2008 р. у справі № 11-361/2008. Єдиний реєстр судових рішень України // <http://www.reyestr.court.gov.ua>
14. *Шевченко Т. В.* Нове кримінально-процесуальне законодавство потребує подальшого вдосконалення // Вісник Верховного Суду України. – 2002. – № 3(31). – С. 30-31.

ПОДІЇ

Системне дослідження про корупцію в судочинстві

В рамках спільного проекту Ради Європи та Європейської комісії «Підтримка належного урядування: проект протидії корупції в Україні (UPAC)» 26 червня у Міністерстві юстиції відбулася презентація системного дослідження щодо ризиків корупції в кримінальному процесі (досудова та судова стадії), в цивільному, господарському та адміністративному судочинстві. В обговоренні Аналітичного звіту виступила президент САУ Т. Варфоломеева із низкою зауважень з приводу негативних оцінок, які містяться в цьому документі стосовно адвокатів, зокрема неприпустимими є пропозиції щодо підсилення контролю за діяльністю адвокатів та встановлення обов'язку звітуватись за здійснення ними виконання адвокатом захисту або представництва, допуску захисника (адвоката) з більш пізньої стадії досудового слідства, ніж передбачено зараз.